

CAHİT SITKI'NIN ÖYKÜ PENCERESİ

Mustafa UÇURUM

Edebiyat dünyamızda; özellikle bir yazın türünde isim yapmış kişilerin, başka türlerdeki ürünleri görmezden gelinir. Özellikle bir türde yol kat etmiş, adını perçinlemiş kişiler için bu daha da rağbet gören bir yaklaşımdır. Adını öykücü olarak duyurmuş bir yazarın, şiirleri ne olursa olsun göz ardı edilebilir. Bunun tam tersi de elbette mümkündür. Okuyucu bazen öykücü olarak gördüğü kişinin hikâyelerini göz ardı edebilir. Ön yargılı bir yaklaşım içinde olmak da böyle bir bakış açısını meydana getiriyor aslında. Okuyucu, görmek istediğinin ardına düşmeyi daha çok yeğlediğinden şairin şiirlerini, öykücünün de öykülerini sahiplenip ondan başkasına gözünü ve kulağını kapatabiliyor.

Cahit Sıtkı Tarancı, edebiyatımızda şair sıfatını tam olarak karşılayan bir isimdir. Şairin isminin önüne geçmiş “Otuz Beş Yaş” şiiri, edebiyatla uzaktan yakından ilgilenen herkesin aşinalığını kazanmış bir şiirdir. Ölüm temasını kullanım tarzıyla, ölüme yaklaşımıyla Cahit Sıtkı hâlâ okunur şairler arasında olmayı sürdürmektedir.

Cahit Sıtkı'nın öyküleri olduğu pek de bilinmez. Zihinlere yerleşen şair kimliği, onun öykücü yanını görmemizin belki de önüne geçmektedir. Cahit Sıtkı, şiirlerin yanında öyküler de yazmıştır. Bu öyküler okunacak olursa görülecektir ki onun şiiri ve öyküsü aynı sese sahip aynı özden seslenmektedir.

Şairlerin genelde tercih ettikleri nesir türü denemedir çünkü denemenin yer yer şiire yaslanan bir dili vardır. Şiirlerinin arka planı, denemeleri olan birçok şair vardır fakat öykü farklı bir dünyadan pencere açar kişinin dünyasına. Cahit Sıtkı'nın öyküleri de kişilerle kan bağıını sürdüren öykülerdir. Öykü kitabının ismi *Gün Eksilmesin Pencereyden*'dir. Her ne kadar kitapta bu isimde bir öykü yer almasa da bu isim Cahit Sıtkı'nın en gözde

şiiirlerinden birine aittir. Cahit Sıtkı, öykü kitabına bu ismi vererek yakasına yapışan ölüm korkusunu öykülerine de taşıdığını göstermek istemiştir. Bunun ilk ipucunu da kitabın ilk öyküsü olan “Pencerelerden Korkan Adam”da görmekteyiz. Ölüm korkusunu her satıra yansıtmaktaki hünerini burada da gösteren Cahit Sıtkı, öyküsünü kendisine yakışan bir şekilde; “Demek insan bazen nasıl öleceğini kestirebiliyor.” şeklinde bitiriyor. Yazılanlar öykü de olsa karşımızda bildiğimiz Cahit Sıtkı duruyor.

Şiir dili olarak son derece sade bir dili tercih eden Cahit Sıtkı, öyküde az da olsa ağdalı bir dil kullanmış. Kitabı yayına hazırlayanlar, öykülerin orijinal hâline dokunmak istememişler ve dil sorununu kitabın arkasına bir sözlük koyarak çözmeye çalışmışlar. Şiirde sade bir dili tercih eden Cahit Sıtkı, demek ki öyküde konuşma dilinden uzak bir dili tercih etmiş olmalı. Öykü ve şiirlerini yazdığı yıllar neredeyse aynı zamanlara rastlıyor. 1937-1957 arasında yazmaya yoğunlaşan Cahit Sıtkı’nın, şiirle öyküyü bir arada götürdüğü anlaşılakta yani birçok şairin ya da yazarın yaptığı gibi bir türü bırakıp diğerine geçmemiş, iki türün örneklerini de aynı zamanda vermeye devam etmiş.

Öykülerinin neredeyse hepsinde anlatıcı yazar. Olayların ya içinde ya da şahidi olarak karşımıza çıkan yazar; şehrin kalabalığından daha çok ara sokaklarından, sessizliğinden seslenmekte. Öykülerdeki olaylar İstanbul’da geçiyor yani öykülerin yazıldığı dönemlerde başlayan Anadolu’yu anlatma, Anadolu’yu mekân olarak seçme rüzgârına kapılmamış Cahit Sıtkı. İstanbul dışına çıktığı öykülerde de seçtiği mekân Ankara’dır. Anadolu’yu anlatmak özellikle o dönemde çok çetrefilli bir durum olduğu için Cahit Sıtkı, bu yüzden İstanbul ve çevresinde bulunmayı tercih etmiş olabilir. Anadolu’nun unutulmuş yüzü, köşede kalmış acısı ne kadar yürek dağlasa da ondan söz etmek pek çok kalem erbabının tercih ettiği bir anlatım olmamıştır çünkü o dönemlerde de İstanbul, her şeyin merkezi olduğu için öykülerin de baş mekânı olmayı sürdürmüştür.

Cahit Sıtkı’nın öykülerini okurken okuyucu olarak bir irkilme yaşamadan öykünün sonunun geldiğini söylemek mümkün. Günlük olayların akışı içinde verilmesi, kişilerin halkın içinden seçilmesi, anlatımın rahat bir üslupla verilmesi, bu öyküleri sıcak tutan en önemli sebepler arasında sayılabilir. “Leblebici” adlı öyküde leblebi satan bir kişinin; yazarla tanışması, hayat hikâyesini anlatması, sonunda sevdiği kızla evlenip köyüne dönmesini anlatıyor. “Eldiven” öyküsü ise yazarın bir arkadaşının neden eldiven takmadığından hareketle şekillenen bir olayın anlatıldığı, zihinlerde hoş bir te-

bessüm bırakan öyküsü. Sıradan görünen olayları üslubuyla besleyen yazar, okuma zevki sunan öykülerle okuyucularını karşılıyor.

Cahit Sıtkı adıyla özdeşleşen şiiirlerden biri olan “Abbas”a öyküler arasında da rastlıyoruz. İki Abbas karşılaştırıldığında görülüyor ki bu yalnızca bir isim benzerliği değil. Anlatılan kişi aynı Abbas. Yazarın askerlik yaparken kendisine emir eri olarak seçtiği Abbas, onda o kadar derin bir sevgi uyandırmış ki Cahit Sıtkı, Abbas'ın hem öyküsünü hem de şiirini yazmış. Abbas; Anadolu'nun temiz kalbini, Anadolu'nun mert yüreğini temsil eden bir masal kahramanı gibi yazarın karşısına çıkıyor. Çocukken büyükannesinden dinlediği bir masaldaki Abbas adlı sihirli güçleri olan Arap'ın o kadar etkisinde kalır ki yazar, askerde kendine emir eri olarak Abbas adlı askeri seçer. Abbas, her şeyiyle tam bir Anadolu'dur çünkü.

Cahit Sıtkı; şiirleriyle birlikte yazdığı öykülerinde de aynı ruh hâletinden sıyrılmadan aynı pencereden dünyaya bakan bir yazar olarak ölümü kovalayan, hayatın tadını almaya çalışan biri olarak karşımıza çıkıyor. Bu öyküler okunduğunda görülecektir ki onun şiirinin bazen şerhi bazen dipnotu bu öykülerde gizlidir. Cahit Sıtkı'nın şiir dünyasına daha derinden girmek için bir anahtar niteliğinde olan bu öyküler okunmalı. Şairi anlamak için açık bir pencere okuyucuyu bekliyor.